

NEMES KRISZTINA

Katalán függetlenség 2014?

– A KATALÁN NACIONALIZMUS TÖRTÉNETÉHEZ 2

S ezzel el is érkeztünk az aktuális helyzethez, amelynek közvetlen előzménye a 2012. szeptember 11-én, Katalónia nemzeti ünnepén Barcelona utcáin hömpölygő, *Catalunya, nou estat d'Europa* (Katalónia, Európa új állama) feliratok alatt vonuló tömeg. A városi rendfenntartók által 1,5 millióra, a szervező Assembleia Nacional de Catalunya által 2 millióra becsült tüntetést különböző civil akciók, szervezések, engedetlenségi kampányok¹, függetlenség kérdésében tartott helyi népszavazások² előzték meg. Az országban (Katalóniában) érezhetően megváltozott a politikai hangulat,³ ami olyan eseményeken is tetten érhető volt, mint például a Katalán Irodalmi Nagydíj átadása 2012. március 26-án, ahol, miközben a kitüntetett, Josep Masot i Muntaner mallorcai származású tudós benccs történész beszédében felhívta a figyelmet arra, hogy a gazdasági válság miatti leépítések következtében a katalánok elveszíthetik a jól kiépített kulturális támogatási rendszerüket, melyre a Principátuson, azaz Katalónián kívüli katalánul beszélőknek még talán nagyobb szükségük van, mint a principátusbelieknek, kitért a kiabálás, és a résztvevő entellektüelek együtt skandálták a megoldást: independència, vagyis: függetlenség!

Az alábbi táblázatban a függetlenségpárti közvélemény alakulását követhetjük nyomon⁴:

szeptemberi, egyértelműen függetlenségi jelszóval, civil kezdeményezésre és erővel szervezett tüntetés.

Meglepetésszerűen hatott azonban, hogy a tüntetés eufóriáját követően Artur Mas a nacionalista, ám hagyományosan nem függetlenségpárti politikát követő CiU politikusa, Jordi Pujol utódja és politikai örököse, aki 2010. november 28-ától a Generalitat elnöke, úgy döntött, hogy mind személyesen, mind pedig pártja nevében parlamenti szinten is felvállalja a függetlenségpárti politizálást. Miután Mariano Rajoyjal, a spanyol kormányfővel 2012. szeptember végén a fiskális paktum kérdésében folytatott tárgyalásai a kormányfő teljes elutasításába ütköztek, bejelentette, hogy feloszlattja a katalán parlamentet, és új választásokat ír ki november 25-ére. Erre indoklása szerint azért volt szükség, hogy az urnákhoz hívott lakosság egyértelműen nyilatkozzék a függetlenség kérdésében, s amennyiben a parlamentben a függetlenséget támogató pártok kapnak többséget, úgy népszavazást írnak ki ebben a kérdésben. Ha pedig a referendum pozitív eredménnyel zárul, elindítja a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy megteremtse a független Katalóniát Spanyolországon belül. Döntését nyilván motiválta korábbi személyes meggyőződése, a szeptember 11-i lelkes tömegmegmozdulás, a feszült és régóta megoldatlan spanyol-katalán viszony, valamint az or-

Intézmény	időpont	igen (%)	nem (%)	tartózkodik (%)	más (%)	nem tudja (%)	nem válaszol (%)
Centre d'Investigacions Sociològiques	1996	33,6	53,5	10,8	2,2		
Institut de Ciències Polítiques i Socials	2011	41,4	22,9	25,5	1,0	8,3	0,9
Centre d'Estudis d'Opinió	2012 március	44,6	24,7	24,2	1,0	4,6	0,9
Centre d'Estudis d'Opinió	2012 június	51,1	21,1	21,1	1,0	4,7	1,1

A függetlenség tömegtámogatottsága tehát a közvéleményben egyértelműen növekszik, ennek legkésebb bizonyítéka, a 11S, azaz a nagy

szág, és az autonómia gazdasági helyzete. Katalónia napi finanszírozási problémái miatt az autonóm tartományok között elsőként volt kény-

Tömegkommunikációs eszközök

napilapok	időpont	igen (%)	nem (%)	más válasz (%)
El Periódico	2012. január	53,6	32,0	–
Diari Ara	2012. július	50,4	23,8	26,5
La Vanguardia	2012. szeptember	54,8	33,5	10,16

telen lekérni 5,3 milliárd euró kölcsönt az autonómiák likviditási alapjából, pedig a tartomány befizető, méghozzá a legnagyobb befizető, de egyben a legeladósodottabb tartomány is Spanyolországban. A számok jól érzékeltetik Katalónia helyzetét: a spanyol terület 6%-a, az össz-lakosság 16%-a, az export 27%-a és a közköltségek 35%-a, mindez Katalónia. Ez a terület Spanyolország legdinamikusabban fejlődő része, gazdaságának motorja, amely mégis évi 15–17 millió euró fiskális deficittel zár. Artur Mas úgy véli⁵, Katalónia belefáradt abba, hogy nem fejlődhet saját ütemében, kultúráját, nyelvét lenézik, folyton magyarázkodásra kényszerül a mássága miatt, s annak ellenére, hogy régóta, és sokat fizet a közösbe, mindig kritika illeti, mondván, hogy a katalánok csak kérnek, és egyre panaszkodnak.⁶ Ez az olvasata a másfél milliós, függetlenségi jelszóval az utcára vonult tömegnek, ami arányai-ban akkora, mintha Spanyolországban 9 millióan vonulnának ki az utcára, vagyis az össz-lakosság

20%-a. Ezt nem lehet figyelmen kívül hagyni, a spanyol politika azonban éppen ezt tette.

A gazdasági válság hatására nyomasztó pénzügyi helyzetbe került, az IMF-fel való

tárgyalások és a gazdasági mentőcsomag kérdését latolgató Rajoy kormány, amelynek a 15M mozgalom elégedetlenjeinek a madridi parlament előtt tüntető tömegeivel, a hatalmas munkanélküliséggel, a szűkülő gazdaság problémájával is szembe kell néznie, nem hiányzott még egy, ezúttal az ország alkotmányos berendezkedését érintő probléma. Mariano Rajoy az autonómiák rendszerének átalakítását kezdeményező Artur Mas azzal utasította el szeptember 20-án, hogy ez a nem létező bevételek elosztásának újratárgyalását jelentené, ergo értelmetlen. Meglepőnek tűnhet, hogy Madridban nem érezték különösen jelentősnek a szeptember 11-i eseményeket. Amennyiben így érezték volna, megkezdtek volna a tárgyalásokat a katalánokkal a hosszú évek óta sérelmezett, és a gazdasági válság hatására kiéleződött fiskális paktum kérdésében. Artur Masnak a függetlenségi referendummal kapcsolatos bejelentett szándékai azonban azonnal beindították a félelemgyártó gépezetet.

Soraya Saenz Santamaria, Mariano Rajoy helyetese kijelentette a parlamentben, hogy „Spanyolországban nemcsak, hogy rendelkezésére állnak azok a jogi és alkotmányos eszközök, mellyel egy ilyen referendum megtartását megakadályozhatják, hanem van egy olyan kormánya is, amely kész használni ezeket az eszközöket”.⁷ Az alkotmány szerintük nem teszi lehetővé ilyen referendumok megtartását, s ha a katalánok mégis erre készülnek, azt az alkotmánybíróság alkotmányellenesnek fogja nyilvánítani. A külügyminiszter, José Manuel García Margallo megerősítette, hogy az alkotmánybíróság felfüggeszt minden, a katalán kormány kezdeményezésére az önrendelkezés kérdésében szervezendő referendumot, s ezért ha ilyen mégis összehívják Katalóniában, az „jogi értelemben véve puccskísérletnek tekintendő”.⁸ Margallo szerint az alkotmány nem teszi lehetővé ilyen típusú konzultáció összehívását, mert egyetlen spanyol autonómia sem rendelkezik sem a kiválás, sem pedig az önrendelkezés jogával. Ezért az erre irányuló kísérletek a spanyol kormány ellenintézkedéseit és alkotmánybírósági felfüggesztését vonják maguk után, s mint olyan, a kötelességszegés büntettének tényét merítik ki.⁹ Margallo arra is figyelmeztetett, hogy Spanyolország használni fogja vétőjogát, hogy megakadályozza az egyoldalúan kiváló Katalóniát az EU-ba való belépésben.¹⁰ José Ignacio Wert oktatásügyi miniszter arról nyilatkozik a médiában, hogy a katalánokat „spanyolosítani” kell¹¹, hogy büszkének érezhessék magukat spanyolságukra is, nemcsak a katalánságukra, s korábban azzal vádolta a katalán oktatási rendszert, hogy az a nacionalizmus fabrikálója¹². Alicia Sanchez Camacho a PPC, vagyis a Konzervatív Néppárt katalán tagozatának vezetője Katalónia függetlenedése esetén 800 ezer munkanélkülivel, 25 év gazdasági visszaeséssel és a nyugdíjak finanszírozhatatlanságával fenyeget, valamint azzal, hogy a

Spanyolországból egyoldalúan kiváló Katalónia politikai senki földjére kerül, mert elveszti EU tagságát. A katalánok büszkéek európaiságukra, hiszen önálló politikai történelmük Nagy Károly birodalmából való kiválással kezdődik, amikor Borrell gróf vezetése alatt a Marca Hispanica 988-ban független állammá válik. Az európai hagyományok egész Spanyolország tekintetében itt a legerősebbek, a katalánok kulturális és gyakran politikai útkeresésükben is Párizs felé fordultak, franciaországi egyetemeket látogattak. A Mediterráneum egykori vezető kereskedelmi hatalmaként Itáliával is szoros kapcsolatokat ápoltak, s a tengerparti Katalónia politikai berendezkedése is az észak-itáliai városállamokéval mutatott rokonságot. A katalánok az európai fejlődéstől az által távolodtak el, hogy az elzárkózás politikájához gyakran folyamodó, a gyarmatok gazdagságát harci vállalkozásokba fektető, teokratikus, birodalmi szellemet ápoló Kasztília hatalma alá kerültek. A demokratikus átmenet során és Spanyolországban az EU-hoz történt csatlakozása, az elzárkózás feloldása következtében Katalónia újra híd szerepet tölthet be az európai értékek közvetítésében. Az egyik ilyen érték a demokrácia, a demokratikus gondolkodás. A katalán médiában a kampányidőszak előtt és közben is gyakran hangzott fel: ne féljünk!, amiről egy magyarnak óhatatlanul is Bibó István híres mondata jut eszébe: „Demokratának lenni annyi, mint nem félni.” Francisco Alaman ezredes reagálása a szeptember 11-i tüntetésre a következő volt: „Független Katalónia, csak az én holttestemen keresztül!”¹³ 55, Maria Badia, a katalán szocialista párt európai parlamenti küldöttje négy társával együtt levelet fogalmazott az EU parlamenthez, felhívva annak figyelmét a Katalóniát ért katonai fenyegetésekre, ezért a képviselőnőt pártja lemondatta¹⁴. Oriol Junqueres az ERC jelöltje arra kérte fel Mariano Rajoy-t, hogy jelentse ki, semmi esetre sem fog fegyveresen beavatkozni Katalóniában. Akármennyire is európai és demokratikus, Spanyolország történelmi tapasztalata, a francóizmus bukása utáni „egyezményes csend”, mely a múlt bűneit betakarta, hogy ezáltal a békés átmenetet biztosítsa, a régi beidegződéseket hívja elő az emberekből. A „régire időkire” emlékeztető jel a 15M mozgalom is, amely jelzi a Spanyolországban egyre általánosabbá váló párturalmi játszmákkal szembeni civil bizalmatlanságot, ellenérzést. A megválasztott képviselők és a pártok nem a lakosság érdekeit képviselik, hanem a sajátjukat, ezért a tiltakozás az utcákra ke-

partit Katalónia politikai berendezkedése is az észak-itáliai városállamokéval mutatott rokonságot. A katalánok az európai fejlődéstől az által távolodtak el, hogy az elzárkózás politikájához gyakran folyamodó, a gyarmatok gazdagságát harci vállalkozásokba fektető, teokratikus, birodalmi szellemet ápoló Kasztília hatalma alá kerültek. A demokratikus átmenet során és Spanyolországban az EU-hoz történt csatlakozása, az elzárkózás feloldása következtében Katalónia újra híd szerepet tölthet be az európai értékek közvetítésében. Az egyik ilyen érték a demokrácia, a demokratikus gondolkodás. A katalán médiában a kampányidőszak előtt és közben is gyakran hangzott fel: ne féljünk!, amiről egy magyarnak óhatatlanul is Bibó István híres mondata jut eszébe: „Demokratának lenni annyi, mint nem félni.” Francisco Alaman ezredes reagálása a szeptember 11-i tüntetésre a következő volt: „Független Katalónia, csak az én holttestemen keresztül!”¹³ 55, Maria Badia, a katalán szocialista párt európai parlamenti küldöttje négy társával együtt levelet fogalmazott az EU parlamenthez, felhívva annak figyelmét a Katalóniát ért katonai fenyegetésekre, ezért a képviselőnőt pártja lemondatta¹⁴. Oriol Junqueres az ERC jelöltje arra kérte fel Mariano Rajoy-t, hogy jelentse ki, semmi esetre sem fog fegyveresen beavatkozni Katalóniában. Akármennyire is európai és demokratikus, Spanyolország történelmi tapasztalata, a francóizmus bukása utáni „egyezményes csend”, mely a múlt bűneit betakarta, hogy ezáltal a békés átmenetet biztosítsa, a régi beidegződéseket hívja elő az emberekből. A „régire időkire” emlékeztető jel a 15M mozgalom is, amely jelzi a Spanyolországban egyre általánosabbá váló párturalmi játszmákkal szembeni civil bizalmatlanságot, ellenérzést. A megválasztott képviselők és a pártok nem a lakosság érdekeit képviselik, hanem a sajátjukat, ezért a tiltakozás az utcákra ke-

rül, felerősödnek az anarchizmus hagyományai. Elemzők, újságcikkek többször említik a harmincas évek Spanyolországát, mint a maira emlékeztető helyzetet.¹⁵ Spanyolországnak újra szembe kell néznie a katalán kérdéssel is, mert ami megoldatlan, és még Franco határozott, célratörő, eszközökben nem válogató rendszere sem tudta megoldani, az újra és újra előkerül, meglepetésként hat, és megoldásra vár.

A 2012. november 25-én megtartott előrehozott tartományi választások a következő eredményt hozták:¹⁶

Szavazásra jogosultak	5 257 960
Szavazók	3 657 450 (69,56%)
Nem szavazók	1 600 510 (30,44%)
Érvénytelen	32 232
Kitöltetlen	52 899

párt	szavazat	2012		szavazat	2010		szavazat	2006	
		%	képviselő		%	képviselő		%	képviselő
CiU	1.112.341	30,68	50	1.202.830	38,43	62	935.756	31,52	48
ERC	496.292	13,68	21	219.173	7,00	10	416.355	14,03	21
PSC	523.333	14,43	20	575.233	18,38	28	796.173	26,82	37
PP	471.197	12,99	19	387.066	12,37	18	316.222	10,65	14
ICV-EUiA	358.857	9,89	13	230.824	7,37	10	282.693	9,52	12
Cs	274.925	7,58	9	106.154	3,39	3	89.840	3,03	3
CUP	126.219	3,48	3	-	-	-	-	-	-

Összesítésben:

A függetlenségpárti blokk 1 781 460 szavazatot, azaz 48,70 % (CiU 1 112 341, ERC 496 292 CUP 126 219 SI 46 608).

A referendum kiírását támogató pártok: 2 140 317 szavazatot, azaz 58,51 % (CiU 1 112 341 ERC 496 292 ICV 358 857 CUP 126 219 SI 46 608).

A jelenlegi alkotmányt megtartani kívánó pártok: 1 344 149 szavazatot, azaz 36,75% (PSC 523 333 PP 471 197 C'S 274 925 egyéb kisebb pártok: 60 142 és 14 552).

Az eredményekről elmondható, hogy a politikai helyzet nem kecsegtet egyszerű megoldással Katalóniában. Artur Mas azzal a lépéssel, hogy új választásokat írt ki, melyek parlamenti választások helyett függetlenségi népszavazás színezetet kaptak, nemcsak saját tekintélyét és politikai pályafutását tette kockára, hanem pártját és az ország függetlenségének ügyét is. Vajon jókor tette? Vajon kapott volna valaha kedvezőbb választ átalakítási kísérleteire a spanyol féltől, mint szeptember 20-án, amikor Mariano Rajoy kerek perec elzárkózott az autonómia finanszírozási rendszerének újratárgyalásától? A mindig időszertlennek érzett kérdést nem lehet újra meg újra az alkotmány megváltoztathatatlanságára

hivatkozva lesöpörni az asztalról. A kérdés nem alkotmányjogi, hanem politikai problémát takar. Egy alkotmány megreformálható, ha a nép érdekei úgy kívánják, s ha van rá elégséges politikai akarat. Artur Mas úgy ítélte meg szeptember 11-e után, hogy az évek óta egyre erősödő függetlenségpárti hangulat elért arra a pontra, hogy érdemes kísérletezni annak politikai eredményekre váltásával. Abszolút többséget kért, hogy teljes felhatalmazással, nagyobb politikai mozgástérrel az általa elképzelt módon lehessen végigvinni ezt a folyamatot. A választások eredményei azonban ezt nem teszik lehetővé. A CiU 12 parlamenti képviselői helyet veszített a 2010-es választásokhoz képest (62-12=50 képviselő), melynek oka azonban nem a függetlenségpárti érzelmek lanyhulása. A CiU kormány a PPC támogatásával 2010–12-ben a kemény megszorítá-

sok politikáját alkalmazta Katalóniában, melyet az egészségügy, az oktatás és a kultúra szenvedett meg a legjobban. A szavazók ezért most megbüntették a CiU-t.

A CiU egyik része, a CDC (Convergència Democràtica de Catalunya) függetlenségpárti, de csak az utóbbi időkben nyíltan, a másik része azonban, a Josep Antoni Duran i Lleida vezette UDC (Unió Democràtica de Catalunya) egyértelműen az Ibér Közföderáció híve, pártja történelmi hagyományainak megfelelően, melyről azt mondja: „*Ez a mi utópiánk. Valószínűleg ugyanolyan kivitelezhetetlen, mint a függetlenség, de én harminchét éve ezt védelmezem, s nem kívánok e tekintetben változtatni.*”¹⁷ A szavazók közül így a párt kétféle üzenete miatt többen nem bíztak a CiU függetlenségpárti elköteleződésében, s azt gondolták, hogy Artur Mas célja mindössze annyi, hogy jobb tárgyalási alapokat teremtsen egy kedvezőbb fiskális pakthoz. Mindezek figyelembevételével megállapítható, hogy a CiU phyrroszi győzelme, és az általa veszített 90 ezer szavazat a gazdasági válság közepette nem is olyan rossz eredmény. A CiU alakíthat kormányt, bár segítséget kell kérnie hozzá, de továbbra is meghatározó erő maradt.

Az önrendelkezést hirdető pártok szavazatai ugyanakkor összességében emelkedtek, csak ezek most megoszlanak a függetlenségpárti bal,

ERC (21 képviselő), a CiU (50), a baloldali zöldek avagy öko-kommunisták ICV (13) és a radikális bal, az anarchista színezetű, parlamentbe először bejutó CUP (3) között. Az ERC, vagyis a függetlenséget régóta politikai programja központi elemként hirdető párt képviselőinek száma 10-ről 21-re emelkedett, ami egyrészt következetes függetlenség-pártiságuknak, másrészt pedig a válság következtében a kormányon lévő katalán konzervatívok megszorításokat diktáló politikája miatti elégedetlenségnek tudható be¹⁸. Az öko-kommunisták szintén növelni tudták képviselőik számát 10-ről 13-ra, az első alkalommal bejutott, rendszerkritikus CUP sikere pedig érzékelteti az általános elégedetlenséget a politikai osztállyal szemben.

A Katalán Szocialista párt a centralizált állammodell híve, bár Perez Rubalcaba (PSOE) szeptember 24-én, a Rajoy-Mas tárgyalások megghiúsulása és a függetlenségi követelések politikai ütőkártyaként való megjelenését követően egy rádióinterjúban úgy nyilatkozott, hogy „*az alkotmány nem megváltoztathatatlan*”,¹⁹ s hogy pártja mindig is föderalista volt, mint az az alapkartájában is szerepel. A katalán tartományi választásokon a központban sebtében előrántott föderalista érveléssel induló Pere Navarro pártja a PSC 51 ezer szavazatot és 8 képviselői helyet veszített, ami megfelel a szocialista párt szétesettségének és a hirtelenjében aktivált föderalizmus hiteltelenségének²⁰. A PSC kivételével minden baloldali párt támogatottsága növekedett, ami a gazdasági válság körülményei közt, és a választások referendum célú kiírása miatt érthető.

Ezek a választások történelmi fordulatot jelentettek a részvétel tekintetében is, hiszen a tartományi választások idején a részvételi arány 55% körül mozgott, most pedig elérte a 69,56%-ot, ami történelmi rekord. Ez azt mutatja, hogy a referendum céljának elérésére érdekében szavazók mind leadták szavazataikat, de a PP félelemkeltő politikája mozgósította az önrendelkezés jogát tagadók táborát is. Az eredmények vizsgálatából megállapítható, hogy ott, ahol a részvételi arányok a legnagyobb mértékben javultak, az önrendelkezésre szavazók aránya ott emelkedett a legkevésbé²¹. Most világosan kirajzolódott tehát a támogatók aránya, ami több mint 60% körül mozog. Vagyis a referendumot támogatók egyértelműen többségben vannak, és számuk növekszik, mert 2010-hez képest 344 735 szavazattal többet kaptak. Korai tehát a PP öröme, amellyel Artur Mas tervének bukását fogadta, mert a kérdés továbbra is fennáll, ez a választás csak a Mas-féle megoldásra nem adott felhatalmazást. A megegyezés a katalán függetlenség-

párti jobb és bal között nem lesz könnyű, az ERC ugyan támogatja a Artur Mas kormányfővé való kinevezését, és a referendum ügyének előremozdítása érdekében teljes készséggel együttműködik a CiU-val, koalícióra azonban nem akar lépni, csak akkor, ha Mas biztosítja a referendum megtartása és gazdaságpolitikájának felülvizsgálata felől²². Ha Mas továbbra is kitart a referendum ügye mellett, akkor nem szövetkezhet korábbi támogatójával a szintén konzervatív PPC-vel, amely egyértelműen spanyol egységet hirdető párt, és esetleg párton belüli szakadástól is tartani lehet a Duran i Lleida féle föderalizmus okán.

Érdekes összehasonlítani a helyzetet az 1931-es választási eredményekkel, amikor is az ERC elsőprő győzelmet aratott, ami a katalán nacionalizmus addigi zászlóvivőjét a konzervatívok Lliga Regionalistáját váratlanul lesöpörte a politikai színtérről. Azok a választások szintén egy nagy világgazdasági válságot követő második évben zajlottak, s a baloldali nacionalizmus előretörését a Macià által meghirdetett szociális reformprogram magyarázta. Most ugyanez az elmozdulás figyelhető meg, de jóval kisebb arányban.

A magas részvételi arány és a függetlenség 60%-os támogatottsága egy körülbelül felerészt bevándorlókból vagy azok másod-, harmadgenerációs leszármazottaiból álló társadalomban a politikai katalanizmus integráló képességét mutatja. A függetlenség ígérete olyan jövőképet rajzol a katalán társadalom elé, amely vonzóbb alternatívát jelent az eladósodott Dél országainak lehetőségeinél²³. Paradox módon sok olyan függetlenségpártit teremtett a jelenlegi gazdasági válság és a szűkülő politikai játéktér, akik nem nacionalisták a szó klasszikus értelmében, és sok bevándorló is Katalónia függetlenné válásában látja a kiutat. Annak ellenére azonban, hogy a nemzetek önrendelkezési joga megkérdőjelezhetetlen természetjogi alapot biztosít a függetlenség követeléséhez, új nemzetállamok létrejöttére eddig csak nagy horderejű történelmi változások után került sor (birodalmak felbomlása, háborúk, gyarmati függés megszűnése) vagy nyomós politikai, katonai vagy gazdasági érdekeltségek hatására (pl. Koszovó). A jóléti társadalmakban demokratikus úton, a referendum eszközével zajló folyamatok eddig még nem jártak sikerrel (Québec, Skócia). Katalónia olyan demokratikus államalakulat része, amely egyelőre nem ismeri el a referendum megtartásának jogát sem. A 2012. november 25-i választások eredményei azt indokolják, hogy Katalónia belépjen a demokratikus úton függetlenségét elérni kívánó államok sorába, ez estben megfi-

gyelhetjük, hogy képes-e a mára már megváltozott tartalmú katalanizmus: „*katalán az, aki Katalóniában él és dolgozik, és katalán akar lenni*”²⁴ a pártérdekeken felülemelkedve megteremteni egy országot. A katalán történelem mozgása azt mutatja, hogy a teljes elnyomás korszakait a

nemzeti újjáépülés korszakai követik, melyek a nyelvi és kulturális katalanizmus szintjéről újra és újra eljutnak a politika szintjéig. A katalánok nem periféria akarnak lenni, hanem saját gondjaiknak és sikereiknek gazdáit, mint már annyiszor történelmük során.

BIBLIOGRÁFIA

Anderle Ádám, Megosztott Hispánia, Kossuth könyvkiadó Budapest, 1985

Szilágyi István, Európa és a hispán világ, Veszprémi Egyetemi Kiadó, Veszprém 1998

Jaume Vicens Vives, Noticia de Catalunya, Ediciones Destino, S. L. 1980

Jordi Vila Foruny, El nacionalisme català, Barçanova, 1992, Barcelona

Roser Masgrau, Els orígens del catalanisme polític, Barçanova, '992, Barcelona,

Jordi Galofré, Documents de Catalunya, Recull de textos històrics, Barçanova, 1992, Barcelona,

Manuel Castells, Az identitás hatalma, Gondolat Kiadó, Budapest, 2005

Joan Sales, Incerta glòria, Club Editor Barcelona, 1971

Història de Catalunya, Catalunya, història i memòria (ed. Francesc Xavier Hernandez) Museu d'Història de Catalunya, Enciclopedia Catalana 2010, Barcelona

Joan Francesc Mira, Crítica de la nació pura, sobre els símbols, les fronteres i altres assaigs impetiosos, Eliseu Climent Editor, València, 1985

Albert Balcells, Història del nacionalisme català dels orígens al nostre temps, Generalitat de Catalunya Col·lecció de textos i documents, 11. 1992, Barcelona

Conferència del MH Sr. Jordi Pujol Auditori de l'idEC (Universitat Pompeu Fabra) 2011 március 29. http://www.jordipujol.cat/files/conferenciacatala_110329.pdf

Györi Szabó Róbert, Katalónia, Baszkföld, Galícia autonómiája Műhely 2004. 497-528. o. http://www.jakabffy.ro/magyarkisebbsseg/pdf/2004_1-2_28_gyori.pdf

Berkics Erika, Spanyolország történelmi nemzetiségei és régiói, Külügyi Szemle, 2010/3.

JEGYZETEK

¹ No vull pagar (Nem akarok fizetni) kampány, mely felhívta a figyelmet az autópályák esetében történt állami vállalás nem teljesítésére. Diem prou (Mondjuk, hogy elég) figyelmefelhívó kampány a katalán fiskális deficitre.

² http://es.wikipedia.org/wiki/Consulta_sobre_la_independencia_de_Catalu%C3%B1a_en_Arenys_de_Munt

³ 2010-ben a Katalán Irodalmi Nagydíjat Jaume Fuster kapta meg életművéért. A hivatalos átadási ünnepségen nyíltan hangoztatja függetlenségi nézetét, megköszöni a helyi népszavazásokon való részvételt, és megfogalmazza, hogy szeretné, ha anyanyelve egyenrangú lehetne a világ többi hivatalos nyelvével, s beszélőinek ne kelljen mindig spanyolra váltani félreértelmezett udvariassági szokásoknál és, rossz beidegződéseknél fogva. Biztatja a katalánokat, nyilvánítsák ki függetlenség iránti vágyukat, legyen Spanyolország az, aki a XXI. században megtölti ezt nekik, ne rajtuk múljék, hogy hangjuk nem hallatszik. Ezt a közönség nagy tapsal fogadja. <http://www.omnium.cat/ca/video/discurs-de-jaume-cabre-en-l-acte-de-lliurament-del-premi-d-honor-de-les-letres-catalanes-69.html>

⁴ http://ca.wikipedia.org/wiki/Manifestaci%C3%B3_22Catalunya_nou_estat_d%27Europa%22

⁵ Artur Mas beszéde Madridban a Nueva Economía Forum Europa plénuma előtt 2012 szeptemberében, melyben a nemzeti ünnepen szervezett nagy tüntetés jelentőségét és következményeit elemzi: <http://www.firstpost.com/topic/place/madrid-el-president-artur-mas-a-madrid-13-de-setembre-de-2012-video-a4pmdXdULol-923-1.html>

⁶ Ezt a szituációt ábrázolja az első oldal karikatúrája is.

⁷ <http://www.dineroenimagen.com/2012-09-27/7632-A-katalán-parlament-döntés-után-minden-katalán-média-idézte>

⁸ http://www.ara.cat/politica/Margallo-consulta-autodeterminacio-cop_d-estat_0_821917962.html

⁹ http://www.ara.cat/politica/Margallo-referendum-lautodeterminacio-Catalunya-juridics_0_809319172.html

Ez válasz volt Artur Masnak: a függetlenség eléréséhez vezető út járhatatlan. Mas ugyanis kijelentette, ha referendum párti többség lesz a parlamentben, akkor megkérdezik Katalónia lakosságát arról, hogy mit gondol magáról, nemzet-e vagy sem, s döntsön a nép. Artur Mas azt is kijelentette, ha Madrid ezt megakadályozza, akkor Katalónia más módon, de mindenképp ki akarja mondani véleményét e kérdésben. Ha kell, nemzetközi fórumhoz fordulnak ez ügyben, de bízik a referendum kérdésének országon belüli tárgyalásos megoldásának sikerében.

¹⁰ Ara, 2012 szeptember 23

¹¹ http://www.ara.cat/societat/EDUCACIO-CATALA_0_789521146.html

¹² A történelmi nemzetiségek valamint a régiók identitástudata valóban mérhetően erősödött az autonómiáknak köszönhetően. Ld: Berkics Erika, Spanyolország történelmi nemzetiségei és régiói, Külügyi Szemle, 2010/3. 97-114. o.

¹³ <http://www.telegraph.co.uk/finance/financiacrisis/9556803/Spain-risks-break-up-as-Mariano-Rajoy-stirs-Catalan-fury.html>

¹⁴ La Vanguardia 2012 október 26.

¹⁵ <http://www.telegraph.co.uk/finance/financiacrisis/9556803/Spain-risks-break-up-as-Mariano-Rajoy-stirs-Catalan-fury.html> Anderle Á, Megosztott Hispánia c. könyvében is utalást találhatunk a harmincas évek politikai hangulatára, amikor a szerző a demokratikus átalakulás eseményeit elemzi. <http://www.bbc.co.uk/news/business-19799572>

¹⁶ http://www.elpuntavui.cat/canals/politica/eleccions-parlament-2012/resultats/998_509-catalunya.html

¹⁷ Avui 2011 ápr. 4.

¹⁸ Érdekes összehasonlítani a helyzetet az 1931-es választási eredményekkel, amikor is az ERC elsőprő győzelmet aratott, ami a katalán nacionalizmus addigi zászlóvivőjét a konzervatívok Liga Regionalistáját váratlanul lesöpörtte a politikai szinterről. Azok a választások szintén egy nagy világgazdasági válságot követő második évben zajlottak, s a baloldali nacionalizmus előretörését a Macià által meghirdetett szociális reformprogram magyarázta. Most ugyanez az elmozdulás figyelhető meg, de jóval kisebb arányban.

¹⁹ http://www.ara.cat/premium/politica/catala-petrifica-enca-ra-reforma-Constitucio_0_823717714.html

²⁰ Ernest Maragall, a karizmatikus szocialista párti főpolgármester majd Generalitat elnök Pasqual Maragall öccse, aki önrendelés kérdésében már többször is ellentétesen nyilatkozott pártjával a PSC-vel megalakította a Nova Esquerra Catalana elnevezésű pártot, mely a katalán önrendelés híve.

²¹ <http://blogspersonals.ara.cat/elpatidescobert/2012/11/28/com-pot-acabar-aixo-una-hipotesi-sobre-la-negociacio-per-formar-govern/>

²² Az ERC célkitűzése a szimbolikus dátumhoz, 1714 szeptember 11. tricenáriához kötődik, vagyis a függetlenség elvesztésének háromszázadik évfordulójához, ameddig ők feltétlenül szándékoznak kiírni a függetlenségi referendumot.

²³ <http://www.firstpost.com/topic/place/madrid-el-president-artur-mas-a-madrid-13-de-setembre-de-2012-video-a4pmdXdULol-923-1.html> Artur Mas madridi beszédében nyíltan kifejti, hogy véleménye szerint a dinamikus fejlődő Katalónia egyedül bizonyosan képes megbirkózni a gazdasági válság támasztotta nehézségekkel, míg az ország egésze esetében ezt kétségesnek tekinti.

²⁴ Értsd: aki megtanul katalánul. A Jordi Pujol által használt formula 2010-ben, Artur Mas megválasztása után egészült ki az „és katalán akar lenni” kijelentéssel. Katalónia tehát nyitott és integráló nacionalizmussal bír, mely nem etnikai, hanem területi és kulturális alapú.